

Titulació	Tipus	Curs
Educació social	FB	2
Pedagogia	FB	2

Professor/a de contacte

Nom : Marta Bertran Tarrés

Correu electrònic : marta.bertran@uab.cat

Equip docent

Joan-Carles Melich Sangra

Roser Giros Calpe

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

No hi ha prerequisits.

Objectius

L'assignatura "Antropologia i Filosofia de l'Educació" recull els àmbits d'antropologia i filosofia de l'educació necessaris en la formació de professionals de la pedagogia i de l'educació social.

Es tracta, en primer lloc, de pensar diferents temes bàsics de pedagogia (social) des d'una mirada filosòfica i antropològica i, en un segon moment, d'introduir-se en els principals autors i autores contemporànies i els seus textos fruit de la reflexió i recerca en educació.

Finalment l'assignatura també té per objectiu analitzar críticament la societat actual desde diverses perspectives filosòfiques i el coneixement antropològic, amb perspectiva de gènere.

Resultats d'aprenentatge

1. Conèixer les principals teories filosòfiques i antropològiques i els seus conceptes associats més importants.
2. Analitzar la realitat educativa actual aplicant els conceptes filosòfics i antropològics adequadament.
3. Saber defensar o refutar l'adscripció o ús de paradigmes filosòfics i antropològics en funció d'interessos propis i objectes d'interès educatius.
4. Mostrar coneixement de les diversitats socioculturals i les possibilitats d'aproximació antropològica.

5. Discernir les particularitats educatives d'entorns i subjectes segons diferents variables (cicle vital, sexe, grup social).
6. Aproximació als contextos educatius a través de fonts de teories filosòfiques i antropològiques.
7. Aproximació a la realitat educativa a través de l'aplicació de tècniques d'obtenció de dades primàries en accions educatives, descriure'ls etnogràficament i analitzar-los críticament.
8. Realitzar propostes filosòfico-pedagògiques per a la millora de l'acció educativa.
9. Adoptar una actitud i un comportament ètic en relació a les fonts de coneixement i obtenció de dades primàries.
10. Mantenir una actitud reflexiva i crítica sobre els límits de l'actuació professional.
11. Tenir una actitud i utilitzar un llenguatge respectuosos amb totes les diversitats.
12. Discernir les particularitats educatives d'entorns i subjectes segons diferents variables (cicle vital, sexe, grup social).
13. Adoptar una actitud i un comportament ètic en relació a les fonts de coneixement i obtenció de dades primàries.
14. Valorar com els estereotips i els rols de gènere incideixen en l'exercici professional.
15. Identificar les principals desigualtats i discriminacions per raó de sexe/gènere presents a la societat.

Continguts

ANTROPOLOGIA DE L'EDUCACIÓ

1. La transmissió cultural a les societats complexes

1.1 Antropologia i cultura

1.2 Enculturació i cicle vital

1.3 Transmissió cultural i educació

1.4 Construcció i posicions sobre l'alteritat

2. Aculturació i desigualtats educatives

2.1 Educació, migracions i minories

2.2 Gènere i identitat en institucions educatives

2.3 Cultura d'iguals i educació

3. Etnografia i educació

3.1 La investigació etnogràfica

3.2 Etnografia per a la millora educativa

3.3 Textos etnogràfics

FILOSOFIA DE L'EDUCACIÓ

1. Ciència, filosofia i pedagogia.

2. L'educació moderna: de Rousseau a Mary Shelley

3. La filosofia de la sospita: Nietzsche i Freud

4. Pedagogia de la mort

5. La formació de la identitat: Virginia Woolf i Hannah Arendt

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Presencial en gran grup	45	1,8	1, 2, 6, 7, 14, 15
Seminaris	23	0,92	
Treball autònom (lectures, treballs)	112	4,48	9, 10, 11, 12, 13
Tasques supervisades	45	1,8	2, 3, 4, 5

La metodologia de l'assignatura s'ha planificat sota la consideració que l'estudiant és l'agent principal del seu procés d'aprenentatge.

Al llarg del curs està previst que es dugui a terme una activitat vinculada amb els àmbits professionals del grau i els resultats d'aprenentatge de l'assignatura. Aquesta activitat podrà consistir en una sortida per visitar un centre. L'assistència és obligatòria. El professorat informarà l'alumnat dels detalls una vegada que es disposi de la data concreta en què es realitzarà.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè l'alumnat completi les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Prova escrita	30%	0	0	1, 4, 6, 7, 8, 10, 11, 13
Examen de Filosofia	50%	0	0	1, 3, 6, 9, 10, 11, 14, 15
Lectures Antropologia	5%	0	0	4
Treball	15 %	0	0	2, 5, 9, 12, 15

La qualificació de les activitats es retornaran en un període no superior a 20 dies hàbils del calendari acadèmic.

La matèria es considerarà no avaluable si no s'han realitzat totes les proves avaluatives. Totes les activitats d'avaluació són individuals.

No hi ha prova de síntesi per a l'alumnat en segona (o més) matrícula.

Per a aquesta assignatura, es permet l'ús de tecnologies d'Intel·ligència Artificial (IA) exclusivament en tasques de suport, com la cerca bibliogràfica o d'informació, la correcció de textos, i transcripcions. En el cas dels treballs, l'estudiant haurà d'identificar clarament quines parts han estat generades amb aquesta tecnologia, especificar les eines emprades i incloure una reflexió crítica sobre com aquestes han influït en el procés i el resultat final de l'activitat. Es faran validacions concretes per garantir l'autoria i l'adquisició de competències en cas de sospita de frau acadèmic. La no transparència de l'ús de la IA en aquesta activitat

avaluable es considerarà falta d'honestat acadèmica i pot comportar una penalització parcial o total en la nota de l'activitat, o sancions majors en casos de gravetat. A les proves escrites i examens no està permesa la IA.

La realització de qualsevol irregularitat en un acte d'avaluació (fraud acadèmic, plagis o ús indegut de la IA, tret que aquest ús estigui autoritzat expressament a la guia docent), que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació, suposa que aquest acte es qualificarà amb un 0. En cas que la guia docent prevegi que per superar l'assignatura sigui requisit imprescindible haver obtingut una nota mínima en aquest acte d'avaluació o que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura és 0. Al marge d'això, es podrà instruir un procés disciplinari a l'estudiant que incorri en alguna d'aquestes irregularitats.

Per aprovar aquesta assignatura, cal que l'estudiant mostri una bona competència comunicativa general, tant oralment com per escrit, i un bon domini de la llengua. Per a un bon aprenentatge de l'alumnat és necessària l'assistència a classe.

AVALUACIÓ CONTINUADA:

Per poder superar l'assignatura cal treure com a mínim un 5 sobre 10 en cadascuna de les dues proves escrites (Antropologia i Filosofia). Hi haurà una recuperació per a les proves escrites i treball individual a final de curs.

DATES AVALUACIÓ CONTINUADA:

GRUP 1: Prova escrita Antropologia: 17/12/26; Prova escrita Filosofia: 20/05/2027. Recuperació prova escrita (d'Antropologia i Filosofia): 17/06/2027

GRUP 2: Prova escrita Antropologia: 18/12/26; Prova escrita Filosofia: 21/05/2027. Recuperació prova escrita (d'Antropologia i Filosofia): 18/06/2027

AVALUACIÓ ÚNICA:

L'Avaluació única consistirà en:

- Una prova escrita que tindrà dues parts: una referent a antropologia (32,5% nota assignatura) i una altra a filosofia (32,5% nota assignatura).
- Una prova oral conversatori, de 15 minuts aproximadament, de l'assignatura sencera (35% nota assignatura). La recuperació consistirà en la mateixa tipologia de proves.

DATES AVALUACIÓ ÚNICA:

GRUP 1: 20/05/2027. Recuperació: 17/06/2027

GRUP 2: 21/05/2027. Recuperació: 18/06/2027

Bibliografía

AA.VV. (2026). *El libro de la Antropología*. Akal.

Abajo, José Eugenio, i Carrasco, Silvia (2011). La situación escolar del alumnado de minorías étnicas: el modelo explicativo ecológico-cultural de John Ogbu. *RECERCA. Revista de Pensament y Anàlisi*, 11: 71-92.

Alcalde, Ignacio (2021). *Chabolo, patio y escuela. Etnografía del internamiento en un centro de menores infractores*. Editorial Comares. ISBN: 978-84-1369-149-7

Baier, Annette (1993). *Moral prejudices. Essays on Ethics*. Harvard University Press.

Beauvoir, Simone (2017). *El segundo sexo*. Cátedra.

Braidotti, Rosi (2018). *Por una política afirmativa. Itinerarios éticos*. Gedisa.

Bonazzi, M. (2025). *El pasado. Entre la nostalgia y la cancelación*. Alianza Editorial.

Butler, Judith (2006). *Deshacer el género*. Paidós.

Cortés, Ismael; Caro, Patricia; End, Markus. (2021) *Antigitanismo. Trece miradas*. Traficante de sueños.

Eisenhart, Margaret (2026). *Research Handbook on Anthropology og Education*. Edward Elgar.

Foucault, Michel (2019). *El orden del discurso*. Tusquets.

Foucault, Michel (2019). *La voluntad de saber*. Siglo XXI.

Freud, Sigmund (2010). *El malestar en la cultura*. Alianza.

García-Castaño, Fr. Javier y Kressova, Nina (2013). *Diversidad cultural y migraciones*. Editorial Comares.

Heidegger, Martin (2005). *Ser y tiempo*. Trotta.

Heller, Agnès (2020). *El món, el nostre món*. Arcàdia.

Hustvedt, Siri (2017). *La mujer que mira a los hombres que miran a las mujeres*. Seix Barral.

Joyce, James (2011). *Dublineses. Los muertos*. Alianza.

Lévinas, Emmanuel (2015). *Ética e infinito*. Trotta.

Llavadot, Laura (2022). *Mi herida existía antes que yo. Feminismo y crítica de la diferencia sexual*. Tusquets.

Mead, Margaret (1990). *Adolescencia y cultura en Samoa*. Paidós.

Mèlich, Joan-Carles (2019). *La sabiduría de lo incierto. Lectura y condición humana*. Tusquets.

Mèlich, Joan-Carles (2021). *La fragilidad del mundo. Ensayo sobre un tiempo precario*. Tusquets.

Mèlich, Joan-Carles (2025). *El escenario de la existencia. Ensayo sobre el drama humano*. Tusquets.

Mèlich, Joan-Carles (2026). *Ética de la compasión*, Tusquets.

Meyer, Th, (2025): *Hannah Arendt. Una biografía intelectual*. Anagrama.

Nietzsche, Friedrich (2011). *Así habló Zaratustra*. Alianza.

Nietzsche, Friedrich (2011). *La genealogía de la moral*. Alianza.

Oyèwùmí, Oyèrónké. (2023). La invención de las mujeres. *Una perspectiva africana sobre los discursos occidentales del género*. Virus Editorial.

- Pagès, Anna (2018). *Cenar con Diótima. Filosofía y feminidad*. Barcelona: Herder.
- Proust, Marcel (2011). *Por el camino de Swann. En busca del tiempo perdido*. Alianza.
- [Reed-Danahay](#), Deborah y [Helena Wulff](#) (2024) *Anthropological Approaches to Reading Migrant Writing. Reimagining Ethnographic Methods, Knowledge, and Power*. Tylor & Francis.
- Rockwell, Elsie (1980). La relación entre etnografía y teoría en la investigación educativa. *Dirección de Investigación en Educación (die)*. CINVESTAV.
- Sadin, E. (2026). *El desierto de nosotros mismos. El giro intelectual y creativo de la inteligencia artificial*. Caja Negra.
- Safranski, R (2022). *Ser único. Un desafío existencial*. Barcelona: Tusquets.
- Segato, Rita Laura. (2011) Racismo, discriminación y acciones afirmativas: herramientas conceptuales. *Observatório da Jurisdição Constitucional*, 1.1.
- Spierling, V. (2024). *Nada es más asombroso que el hombre. Una historia de la ética desde Sócrates hasta Adorno*. Acantilado.
- Recalcati, M. (2025). *La luce e l'onda. Cosa significa insegnare?* Einaudi.
- Recalcati, M. (2026). *Contra el sacrificio*. Paradiso Editores.
- Rosa, H. (2025). *Pédagogie de la résonance*. Le Pommier.
- Velasco, Hononio, F. Javier García, i Ángel Díaz de Rada (1993). *Lecturas de antropología para educadores. El ámbito de la Antropología de la Educación y de la etnografía escolar*. Trotta.
- Walia, Harsha (2021). *Fronterai llei. Migració global, capitalisme i l'auge de nacionalisme racista*. Raig verd.
- Wieviorka, Michel (2003). *Diferencias culturales, racismo y democracia. Políticas de identidades y diferencias sociales en tiempos de globalización*. FACES-UCV.
- Whiting, Beatrice B. (1963). *Six cultures: studies of child rearing*. Wiley & Sons.
- Willis, Paul (1977). *Aprendiendo a trabajar. Cómo los chicos de la clase obrera consiguen trabajos de la clase obrera*. Akal.
- Woolf, Virginia (2016). *Les ones*. La Temerària.
- Woolf, Virginia. (2013). *La senyora Dalloway*. La Magrana.
- Zambrano, María (2020). *Filosofía y poesía*. Fondo de Cultura Económica.

Programari

Moodle

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre.
A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través d'aquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

Tipus de docència	Grup	Idioma	Semestre	Torn
-------------------	------	--------	----------	------

(TE) Teoria	1	Català	anual	matí-mixt
(TE) Teoria	2	Català	anual	matí-mixt
(SEM) Seminaris	111	Català	anual	matí-mixt
(SEM) Seminaris	112	Català	anual	matí-mixt
(SEM) Seminaris	211	Català	anual	matí-mixt
(SEM) Seminaris	212	Català	anual	matí-mixt